

LỚP HỌC GIÁO LÝ – TÌM HIỂU PHẬT HỌC

Bài tập 4 - 04/01/2024 (viết tiếp trên BT3 đã nộp)

Nhắc lại nội dung của chương trình học được rút gọn và xoay quanh 4 tiêu đề giáo lý sau đây:

1. Vạn pháp do **duyên**
2. Vạn pháp tất cả chỉ là **1 khối tổng hợp**
3. Vạn pháp vận hành theo **nguyên tắc tùy thuận**.
Tuy vạn pháp chỉ là 1 khối tổng hợp nhưng không phải vận hành tự do, mà theo nguyên tắc tùy thuận, cái nào đi với cái nào theo luật

4. **Pháp môn ngược dòng**

Cụ thể là:

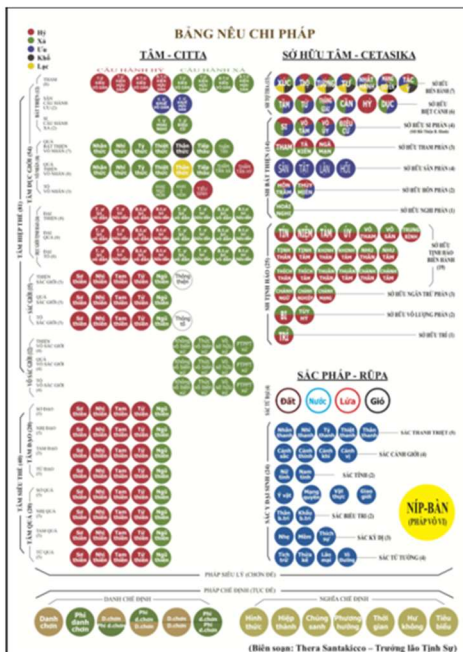
- Vạn pháp do duyên, bây giờ mình làm sao để đi ngược lại duyên tạo
- Vạn pháp hiện hữu theo 1 khối tổng hợp, bây giờ mình làm sao để mình tháo gỡ nó rời ra
- Vạn pháp vận hành theo nguyên tắc tùy thuận, bây giờ mình làm sao cho nó đi ngược lại, không cho nó tùy thuận theo dòng chảy sinh tử nữa.

Phương pháp học:

- Thiền chỉ, thiền quán
- 37 Bồ đề phần

Nội dung bài học hôm nay: **Bảng nêu chi pháp, Tâm và Sở Hữu Tâm**

1. Bảng nêu chi pháp gồm

Bảng nêu chi pháp gồm 2 cột dọc:

Cột bên trái thể hiện 121 loại tâm.

Cột bên phải (theo thứ tự từ trên xuống) là

- 52 tâm sở
- 28 sắc pháp
- 1 Niết Bàn

Hàng cuối: 13 nút. Đây chính là 13 pháp chế định = 13 khái niệm.

Toàn bộ đời sống của chúng ta (ngoại trừ 3 hạng thánh nhân, hành giả và người học A Tỳ Đàm) đều sống tất bật và quần quật trong 13 nút cuối cùng

Thế giới có 2 góc nhìn: góc nhìn bản thể (Pháp Chân đế) và góc nhìn hiện tượng (Pháp Tục đế)

1.1 Thế giới dưới góc nhìn **bản thể**: gồm Thân và Tâm (Danh và Sắc).

* **Danh pháp** gồm có **Tâm** và **Tâm Sở**

- o **Tâm chỉ có 1 mà thôi** – chỉ là **cái biết** mà thôi, nhưng nó được phân loại chi tiết thành **121 loại**

- **Tâm sở:** được chia làm **52 loại**, bao gồm 3 loại chính
 - 13 tâm sở trung tính (không thiện, không ác): 13 thành tố bắt buộc phải có, thiện / ác, thánh / phàm đều phải có và sử dụng 13 tâm trung tính này.
 - 14 Tâm bất thiện (tâm phàm, tâm xấu)
 - 25 Tâm thiện (tâm thánh, tâm lành, tâm tốt)

Vậy

Tâm = 1 cái biết + 13 tâm sở trung tính => để hoàn tất chức năng nhận biết đối tượng, chưa có thiện hay bất thiện

Tâm bất thiện xuất hiện khi = 1 + 13 + 14 tâm sở bất thiện

Tâm thiện xuất hiện khi = 1 + 13 + 25 tâm sở thiện

***Sắc pháp: bao gồm 28** (cấu tạo vật chất trong và ngoài chúng sinh)

Trên nguyên tắc không nên gọi là 28 mà nên gọi là: 4 (vật chất nền) + 24 (nhánh)

1.2 Thế giới dưới góc nhìn **hiện tượng** (13 nút hàng cuối cùng)

Toàn bộ thế giới này – thế giới phàm phu kể cả người có học Phật pháp mà khi thất niệm đều sống gói gọn trong 13 chế định chi tiết này. Thực chất 13 chế định này được rút gọn lại chỉ còn 2 mà thôi: đó là **khái niệm** và **từ ngữ (ngôn ngữ)** mà thôi

- **Khái niệm:** nhìn TG theo các lĩnh vực khoa học ví dụ: không gian, thời gian, chúng sinh, phương hướng, thời tiết, mùa màng, toán, lý hóa, đất đá,...
- **Từ ngữ:**
 - **Danh chân giới định (có thật):** cái thực sự hiện hữu
 - **Phi danh chân giới định:** cái không có thật, là giả danh, là mặc định

VD: Nam, nữ là có thật => danh chân giới định (chắc chắn vì phân biệt được theo hoocmon nam, hoocmon nữ). Vợ chồng, bạn bè là danh chân phi giới định (không chắc chắn). Trước khi là lấy nhau để được gọi là vợ chồng, người nam và người nữ là 2 cá thể xác định riêng biệt, nhưng nếu khi ly hôn thì sẽ không được gọi là vợ chồng nữa, lúc này có thể chuyển sang bạn bè (nhưng mà bản chất nam vẫn là nam, nữ vẫn là nữ) Vậy vợ chồng, bạn bè chỉ là tên gọi, không chắc chắn, có thể thay đổi

Phân biệt cách nhìn theo 2 khía cạnh:

- Bản thể: chỉ ra cái gì là cốt lõi. Đó là Tâm, tâm sở, sắc pháp
- Hiện tượng: thay đổi được. Vd: nam nữ, đẹp xấu, trắng đen, gia súc gia cầm, chúng sinh, nga quý

VD: theo cái nhìn bản thể cái nhà là gạch, ngói... theo cái nhìn hiện tượng cái nhà sẽ là nhà cao, nhà lầu, nhà màu xanh... chúng ta có thể đập bỏ nhà thấp, xây nhà cao... có thể thay đổi được => nên nó chỉ là tạm, là giả, nhưng mà dù đổi sang nhà cao thì nó vẫn gồm gạch, ngói, xi măng...

Chủ yếu chúng ta sống trên cách nhìn hiện tượng, không chịu thấy tâm chỉ là biết, không thấy thiện chỉ là 6 căn biết 6 trần bằng tâm lành: $1+13+25$, ác = $1+13+14$, vui sướng chính là 6 căn biết 6 trần như ý, buồn khổ là 6 căn biết 6 trần bất toại. Chúng ta chỉ nhìn và hiểu thế giới ở vẻ bề ngoài, mặt nổi. Còn các bậc thánh nhìn, nghe thế giới này theo cách nhìn bản thể: tất cả chỉ là nghe, thấy đơn thuần, thân ngài cũng là tứ đại (tứ đại có thể do thiên nhiên tạo ra, cũng có thể do con người tạo ra) Vd: có ai tấn công ngài, ngài cũng chỉ thấy khối tứ đại của ngài bị khối tứ đại khác tấn công bằng tâm bất thiện, còn chúng ta thì bị kẹt trong TG hiện tượng bị tấn công do bị ghét, bị đau... => gây ra sân hận thù oán... do mình bị ám ảnh chi phối bởi các khái niệm: tư tưởng, văn hóa, pháp luật, thu nhập, sang hèn, địa vị, tiền bạc...

Vd: bậc thánh uống thuốc => chỉ đơn giản nhìn và nghĩ dùng tứ đại này (thuốc) hỗ trợ cho thân tứ đại để tiếp tục sống, tu cho đến khi hết duyên bỏ thân tứ đại mà thôi.

Tất cả chúng sinh và vô lượng vũ trụ đều được gom gọn lại chỉ trong 6 căn và 6 trần

6 căn	6 trần
khả năng nhận biết thế giới thông qua	tất cả những gì mà được 6 căn nhận biết
Mắt	Sắc
Tai	Thanh
Mũi	Hương
Lưỡi	Vị
Thân	Xúc
Ý (tư duy)	Pháp

Vd: - Ly nước trước mặt (chúng ta nhận biết sự hiện hữu của nó bằng mắt –sắc trần; lấy tay gõ vào ly: tai – thanh trần, ngửi mùi: mũi – hương trần, nếm: lưỡi – vị trần, cầm nắm, sờ chạm: tay (thân) – xúc trần, không dùng các giác quan sinh học, chỉ nhắm mắt, suy nghĩ về nó: ý – pháp trần → Ly nước có 6 trần

-Mặt Trời: mình không thể biết được MT thông qua xúc giác, thính giác, vị giác, khứu giác, nhưng mình biết MT qua mắt – sắc trần, dùng tư duy – pháp trần. Vậy MT có 2 trần

Toàn bộ **VÔ LƯỢNG vũ trụ và chúng sinh gom gọn lại chỉ là 6 căn và 6 trần. Vậy liên quan gì đến chữ Duyên.**

- Sự hiện hữu của mỗi người cũng chỉ là sự hiện hữu của 6 căn mà thôi.

-Toàn bộ vô lượng vũ trụ và chúng sinh nằm gọn trong 6 căn và 6 trần.

Toàn bộ vô lượng vũ trụ và chúng sinh sự hiện hữu của vũ trụ và chúng sinh chỉ là 6 căn và 6 trần => **6+6=12**

- Tùy thuộc vào việc ta thích bao nhiêu loại trần cảnh mà ta có bấy nhiêu loại tham ái.

-Tùy thuộc vào việc mà ta thích thú, đam mê bao nhiêu loại trần cảnh mà ta tiếp tục tạo thêm các căn trong đời sau

Hãy nhìn lại biểu đồ A Tỳ Đàm

Từ trên xuống, ta thấy đầu tiên là

-12 tâm bất thiện. Đó là tâm Nhân

-8 tâm đại thiện. Đây cũng là tâm Nhân

-8 đại quả => tâm Quả

-8 đại tổ là nằm ngoài Nhân và Quả

-27 tâm thiện

-Các tâm siêu thế

Bản thân thích thú đã là tâm nhân.

-Vì đam mê hết 6 trần (thích = tâm nhân), chỉ vì thích mà làm đủ thứ chuyện bất thiện (bằng tâm xấu – 12 tâm đầu tiên trong bảng nêu). Chính vì đam mê trong bao nhiêu trần cảnh, cho nên đời sau sinh ra cũng có bấy nhiêu căn; và trong

quá trình thỏa mãn 6 căn mình đã tạo ra quá nhiều chuyện tội lỗi, nên đời sau sinh ra cũng có 6 căn (vì 6 căn này là quả của lòng đam mê trong 6 trần gọi là 6 ái, mà 6 căn này toàn biết và làm chuyện xấu thôi) nhưng 6 căn này chỉ biết chỉ được tiếp xúc với **6 trần bất toại** mà thôi => do kiếp trước đam mê trong 6 trần nhưng không tạo công đức

Ngược lại, có người cũng đam mê nhưng lại tạo công đức (bồ thí, trì giới, từ tâm, yêu thương, bao dung, phục vụ, hồi hướng, nghe pháp) cho nên sinh ra có 6 căn nhưng mà 6 căn này biết **6 trần như ý**

Đây là lý do vì sao có những người thường xuyên sống trong 6 trần bất toại mà lại không có điều kiện tiếp xúc và đến được 6 trần như ý

Mỗi lần mà mình có 1 tâm thiện hay tâm xấu (dầu ngăn ngừa trong 1 giây thôi) thì ngay lúc đó lập tức ta đã kín đáo tạo ra 2 thứ nghiệp: **NGHIỆP BÌNH SINH** và **NGHIỆP TÁI SINH**

- **Nghiệp tái sinh**: tâm thiện / ác sẽ kín đáo tạo ra 1 tâm đầu thai (mà ngay bây giờ mình không biết nó nằm ở đâu). Nghiệp tái sinh cho **quả tái sinh**, tức là do các tâm lành hôm nay sẽ kín đáo tạo ra tâm đầu thai về cõi lành trong 1 kiếp nào đó. Mình không biết được khi nào, tùy thuộc vào mạnh, yếu của tâm lành đó. Có những tâm lành cho quả ngay kiếp sau, có những tâm lành cho quả mà đợi đến cả trăm, ngàn kiếp sau. **Quả Tái Sinh (= quả Tục sinh) chính là tâm đầu thai đầu đời của mỗi chúng sinh.**

- **Nghiệp bình sinh**; tức là sau khi được sinh ra hiện hữu trong cuộc đời rồi, lớn lên, trưởng thành rồi, mình được buồn vui, sướng khổ... thì đó chính là nghiệp bình sinh của mình. Nghiệp bình sinh sẽ cho **Quả Bình Sinh**

VD: kiếp trước làm ác, sát sinh, kiếp này tái sinh làm súc vật, và thêm quả bình sinh là bị đánh đập, bị giết (y như việc kiếp trước mình đã làm).

Đó là lý do vì sao có người mới sinh ra đã xinh đẹp, sống trong gia đình giàu có, sống trong môi trường gia đình, xã hội tốt, quốc độ bình yên, có người sinh ra đã nghèo, khổ, khù khờ, không lanh lẹ... Đó là do quả bình sinh.

Ngay trong lúc thích thú trần cảnh thì ta đã kín đáo tạo ra ác cảm với các trần cảnh ngược lại. vd: thích âm, ghét lạnh, thích êm mịn thì ghét thô nhám. Tức là có cái thích thì có cái ghét. Trong khi chạy theo cái thích, trốn chạy cái ghét thì việc gì cũng làm miễn là có được cái thích và tránh được cái ghét.

Do thái độ xử lý 6 trần của 6 căn thì khi chết sẽ đi vào cảnh giới tương ứng với cách sống, kiểu sống của mình kiếp trước. Như vậy, toàn bộ phiền não của chúng sanh (tham, sân, si, mạn, kiến, nghi) gói gọn trong 2 thứ **đam mê** và **bất mãn**, ngăn gọn hơn nữa là **thích** và **ghét** mà thôi. Khi thích / ghét cái gì sẽ phát sinh đi kèm với vô số ngộ nhận, mà đáng lẽ phải thấy rằng mọi thứ rất mong manh, giả tạm, do các điều kiện (**duyên**) hỗ trợ mà thành. Thích / ghét đều do tiền nghiệp, phụ thuộc khuynh hướng tâm lý và môi trường sống.

Khi có được cái mình thích mình gọi đó là **hạnh phúc**, khi gặp **bất như ý**, cái không thích, cái ghét thì mình gọi là **đau khổ**. Đơn giản, hạnh phúc và đau khổ bắt đầu và phát triển trên nền tảng mình thích / ghét cái gì, do đó tùy thuộc vào trình độ văn minh, văn hóa, tư duy, môi trường sống của mỗi người mà thích cái gì, ghét cái gì, nhiều hay ít, như thế nào... Do đó, hạnh phúc hay khổ đau không có tính tuyệt đối và vĩnh cửu

Sự khác biệt giữa người có tu học và người không có tu học khi đón nhận quả như thế nào?

Người có tu học khi gặp quả xấu của quá khứ sẽ hiểu biết và đón nhận nó bằng chánh niệm, bằng tâm lành => đón nhận **QUẢ XẤU** nhưng lại tạo **NHÂN LÀNH**.

Ngược lại, người không tu học thì gặp cảnh bất mãn sẽ sống trong tham, sân, si => nhận **QUẢ XẤU** và tiếp tục tạo **NHÂN XẤU**. Tệ hơn, có khi nhận được **QUẢ THIÊN** mà lại tiếp tục tạo **NHÂN XẤU**. Tức là, họ hãnh diện, mừng vui, hài lòng, tự mãn với những cái tốt mà họ có (vẻ đẹp, sự giàu có, thành công, ...) rồi chìm đắm tận hưởng trong đó => đó chính là đón nhận, chìm đắm trong **TÂM THAM**, và tiếp tục tạo ra các nhân xấu để duy trì, phát triển, chìm đắm để nắm giữ, tận hưởng các "hạnh phúc sẵn có" đó.

Như vậy, người có tu học, có học giáo lý dù gặp cảnh trần bất toại hay như ý thì vẫn tiếp tục tạo nhân lành khi họ sống bằng Từ bi, Trí tuệ và Chánh niệm. Còn người không tu học thì dù đều dùng tâm xấu đón nhận dù là quả xấu hay quả lành.

Kết luận: Dòng chảy luân hồi chỉ là 1 chữ DUYÊN mà thôi

Vạn pháp do duyên mà có, vậy toàn bộ đời sống của chúng sanh gói gọn trong 2 chữ NHÂN và QUẢ (Duyên chính là NHÂN-QUẢ)

Dù tâm nhân là thiện hay ác, đều tạo ra 2 quả: Quả Tái sinh và Quả Bình Sinh

Quả bình sinh được chia ra: Quả bình sinh gốc và Quả bình sinh ngọn

Quả bình sinh gốc có 1 lại tâm mang tên là Tâm Hữu Phần. Tâm này trải dài từ lúc ta được sinh ra, nhờ nó mà ta có hơi thở vào hơi thở ra (tâm nền). Nhưng tâm này có lúc bị gián đoạn khi ta ngủ, nghe... (tâm ngọn – là loại tâm quả), lúc này tâm nền bị gián đoạn, tạm thời mất đi, sau khi tâm thiện / ác phát sinh khi ta ngủ, nghe... thì tâm nền xuất hiện lại.

Khi bị gián đoạn bởi 6 căn tiếp xúc 6 trần, 1 loạt tâm phân tích xuất hiện vì sao ? tại sao? Rồi sao nữa. Chuỗi tâm phân tích này cũng là tâm quả, tâm quả quá khứ. Sau khi nó phân tích và xuất hiện chuỗi phản ứng của tâm: tâm thiện hay tâm ác → lúc này là tâm nhân hiện tại.

Tóm lại: Khi 6 căn tiếp xúc 6 trần, lộ trình tâm là

- Tâm đầu thai: tâm quả
- Tâm nền: tâm quả
- Tâm nhận biết trần cảnh: tâm quả
- Tâm phân tích: tâm quả
- **Tâm phản ứng: tâm nhân**

Vậy đời sống của chúng ta là từ quả này chuyển đến, chuyển sang quả kia... chỉ toàn là tâm quả. Chỉ riêng phản ứng tâm lý là tâm nhân

Vậy vô lượng vũ trụ gồm có 2 phần: nhân và quả. Trong 1 khoảng thời gian chúng ta dùng vô số tâm quả để đón nhận trần cảnh và cũng sẽ có chừng ấy tâm nhân thiện và nhân ác xuất hiện.

***** Ghi nhớ:**

Khi ta bất mãn cái gì là ta khổ ngay bây giờ. Khi ta đam mê cái gì là ta sẽ khổ sau này

Nhân thiện hay nhân lành thì làm biếng tạo, hệ tạo được chút ít thì bèn lấy đó làm kiêu ngạo, khi hưởng được quả lành thì đấm đuôi, chìm đắm → hãy nhớ điều này để đi ngược dòng, làm cho đúng

Tiêu đề 1, chúng ta học về Vạn pháp do duyên. Hôm nay 04.01, chúng ta tiếp tục học sâu hơn 1 chút nữa về chữ DUYÊN- theo 1 cách nói mới, đó là NHÂN QUẢ - NĂNG SỞ (Năng được hiểu là nhân, là duyên, Sở được hiểu là quả)

Nhân – Quả có 4 trường hợp:

1. Nhân tạo ra Quả
2. Quả tác động Quả
3. Quả tác động Nhân
4. Nhân tác động Nhân

1. Nhân tạo ra Quả

- Nhân thiện → tạo ra hỷ lạc, niềm vui cho thân và tâm, nhân bất thiện → tạo ra khổ ưu, khổ đau cho thân và tâm

→ tức là từ chỗ tạo nhân tốt hay nhân xấu mà được đi về, được sanh vào cảnh giới nào, hình hài, môi trường tương ứng nào

2. Quả tác động Quả

Như trên đã phân tích tái sinh vào cảnh giới nào → đó là Quả, tâm đầu thai là tâm Quả; do mình tái sinh vào cảnh giới đó nên mình mới có hình hài, thân phận đó → hình hài, thân phận đó cũng là Quả; trong hình hài thân phận đó mình lại

có điều kiện để nhận quả tương ứng nữa. Tức là khi mình nhận quả thiện / quả ác, nó lại là điều kiện để nhận thêm các quả khác tương ứng

VD: được tái sinh vào cõi Phạm Thiên, thì không có trả những quả như bị đánh, mắng, hành hung, tai nạn... Nhưng nếu được tái sinh vào cõi người, thì có thể sẽ bị đánh, chửi, tai nạn, bệnh tật... Đó là quả hiện tại bị tác động bởi quả quá khứ \leftrightarrow khi nhận quả thì chính quả đó sẽ là điều kiện để nhận quả khác.

3. Quả tác động Nhân

Khi đang lãnh 1 quả tiền kiếp nào đó thì trong hình hài thân phận đó mình dễ có nhân thiện hay nhân xấu

Tức là khi mình nhận quả thì mình **ĐỂ** có nhân thiện, và **ĐỂ** có nhân xấu tương ứng

VD: do tiền nghiệp mình tái sinh mang quả xấu (nghèo mà còn xấu xí, không thông minh). Trong hình hài thân phận như vậy thì điều kiện để làm thiện, sống thiện là rất khó (mang tính tương đối, xét trên diện rộng, đa số và là ví dụ cho trường hợp này thôi)

4. Nhân tác động nhân

Làm nên cho tâm sau.

VD: Ở kiếp chót của Bồ Tát Tất Đạt Đa, 7 tuổi Ngài đã chứng Sơ thiên, 29 tuổi bỏ cung vàng điện ngọc, địa vị, vợ đẹp con thơ... để đi tu. Tức là do cái Nhân nhiều đời trước của Ngài thường xuyên ly dục, thường xuyên sống Tuệ, thường xuyên buông bỏ, cho nên kiếp chót Ngài rất dễ dàng làm được và có được các điều đó hơn người.

Tùy thuộc vào chuyện ta quan tâm cái gì ?

1/ Quan tâm bằng cách thích thú đam mê.

2/ Quan tâm bằng cách bất mãn, trốn chạy.

Trong Kinh gom lại còn hai.

Đó là : THAM và ƯU.

Đặc điểm và lợi ích của người tu

Dù do tiền nghiệp xấu, được sinh ra trong điều kiện bất toại nhưng nếu được gặp Minh Sư, Thiện hữu, có cơ hội học và thực tập giáo pháp thì khi gặp quả xấu, hoàn cảnh xấu vẫn có thể tạo được Nhân lành. Sống trong quả ngọt lành mà có chánh niệm, tỉnh thức, trí tuệ thì lại tiếp tục tạo nhân lành. Tức là dù cho sinh ra và sống trong Quả lành hay quả xấu, người tu đều tiếp tục tạo Nhân lành.

Ngược lại, người học giáo lý, không tu, không được gần gũi Minh Sư, thiện tri thức thì dù sinh ra và sống trong quả lành họ vẫn có các cơ hội tạo các Nhân xấu

Tương quan Nhân – Quả bao trùm, phủ kín đời sống chúng sinh

*** 5 UẨN ***

1. **Sắc uẩn**: mập / ốm, đen / trắng, nam / nữ, cao / thấp... tính chất vật lý của sắc pháp

2. **Thọ uẩn**: do tiền nghiệp mà có người sống nhiều với **hỷ lạc (thọ lạc)**, có người luôn sống với **khổ ưu (thọ ưu)**. Thọ uẩn là cảm giác của thân và tâm, cảm giác của tâm lý và sinh lý

3. **Tưởng uẩn**: là những gì thuộc về hồi ức, kiến thức, kinh nghiệm, tập quán của mỗi chúng ta. Tưởng uẩn của 1 bác sỹ khác tưởng uẩn của 1 người nông dân.

4. **Hành uẩn**: là phản ứng của tâm. Thiện / ác mỗi người khác nhau.

*** Ghi nhớ:

Khi ta hờn giận, bất mãn cái gì là ta đang chịu khổ ngay trước mắt.

- Khi ta đang đam mê, đắm đuối cái gì thì ta chuẩn bị khổ tương lai.

- Hễ sống bằng phiền não là như vậy đó, bất mãn, hờn giận, chống đối, trốn chạy là mình đang bị khổ trước mắt.

- Đam mê, đắm đuối, theo đuổi là mình chuẩn bị khổ tương lai.

- Chỉ có sống bằng thiện tâm thì mình mới an lạc ngay bây giờ và sau này

Kinh Pháp cú:

“Nay vui đời sau vui, làm thiện hai lần vui.

Vui thấy mình làm thiện sanh lạc cảnh vui hơn.

Nay khổ đời sau khổ, làm ác hai lần khổ.

Khổ vì mình sống ác và sanh cảnh khổ khổ hơn”

Tại sao có nhiều loại tâm?

Vì tùy thuộc vào thái độ tâm lý của chúng sinh, các tâm Quả bất thiện chúng ta xử lý bằng tâm Thiện Dục Giới thì chúng ta sẽ tạo ra Quả Thiện Dục Giới, chúng ta xử lý nó bằng tâm Thiện Định thì sẽ tạo ra các Quả Thiện Định, Quả Đáo Đại rất là nhiều lần đối với người không có tu, không biết Giáo lý, không sống Chánh niệm, không có Trí tuệ

*** Ghi nhớ: 3 hạng chúng sinh

1. Hạng thứ nhất: có vô số cái nghe nhìn, chịu đựng, trôi lăn mãi trong dòng luân hồi.

Những người này không học Giáo lý hoặc có học (láng máng), học mà không Niệm, không Tuệ, thế giới này có vô số, vô vàn thứ để chúng ta quan tâm, mà quan tâm để làm cái gì? Vô số thứ mà ta quan tâm đó đó chỉ mang lại cho ta 2 cảm giác thishc và ghét. Còn thích còn ghét là còn khổ. Có vô số thứ để quan tâm thì sẽ có vô số cái khổ.

Thích mà không được là khổ, kiếm tìm cái thích là hành trình gian khổ, tìm không được cũng khổ, tìm được phải lo gìn giữ cũng khổ, tìm được mà không giữ được lại càng khổ

Tránh không được cũng khổ, tránh được bao lâu rồi nó quay lại cũng khổ, có khi khổ hơn nữa.

Đời sống tâm linh (tình thân) mà nghèo thì không hạnh phúc được. Tùy thuộc vào trình độ tâm linh của mình mà thế giới này ra sao.

2. Hạng thứ hai: ly dục, tu thiện định, chứng thiện sinh lên chư Thiên nhưng cuối cùng cũng rơi lại điểm xuất phát => chưa thoát khỏi sinh tử, luân hồi (40 => 10 đề mục)

Người ly dục, nhàm chán vật chất, chuyên tâm Thiện Định thì toàn bộ vũ trụ đối với họ chỉ còn lại vòn vẹn 10 thứ: Đất, nước, lửa, gió, xanh, vàng, đỏ, trắng, hư không, ánh sáng.

Hãy thử tưởng tượng xem, nếu bỏ hết vũ trụ, trăng sao, hoa lá, chỉ chuyên tâm vào 10 thứ này thì người đó có khả năng nội tâm cực tốt biết dường nào. Thế là người đó chết rồi sanh vào cõi Phạm Thiên tùy vào trình độ Thiện Định của mình mà về cõi cao hay thấp, sống lâu hay sống ít, khi mà đã sống hết tuổi thọ trở về cõi dục Chư Thiên nó chỉ là khoảnh khắc của viên sỏi ném xuống ao bèo mà thôi. So với dòng chảy luân hồi trùng trùng điệp điệp 84k đại kiếp cũng chỉ là 1 chớp mắt mà thôi.

3. Hạng thứ ba: những người tu thiện Tuệ quán - thế giới này chỉ còn có sinh diệt (38 => còn lại chỉ là sinh diệt)

Vì sinh diệt chính là tên gọi khác của Khổ đế.

Với người sơ cơ, Khổ đế được định nghĩa đơn giản là sinh già đau chết thương không được cũng khổ, xa nhau cũng khổ... chứ còn nói 1 cách rót ráo với các bậc Trí thì Khổ đế chỉ là sanh diệt (còn sanh diệt là còn khổ), Tập đế là còn thích thú, đầu tư cho sinh diệt, Diệt đế là muốn không còn sanh diệt thì đừng đam mê trong sinh diệt. 3 nhận thức ngày gộp lại chính là Đạo đế

Ban đầu chưa biết giáo lý, thế giới này là vô số thứ quan tâm thích, ghét, hạnh phúc, khổ đau => hành giả tu Định quán, TG này chỉ còn lại 10 đề mục => hành giả tu Tuệ quán, TG này chỉ còn lại sanh – diệt mà thôi → càng rút gọn chừng nào càng nhẹ nhàng càng an lạc. Đây là mối tương quan của vạn pháp. Tóm lại:

- Tùy thuộc vào sống như thế nào với 5 uẩn đời này, mà đời sau 5 uẩn của mình có chất lượng không
- Tùy thuộc vào sống ra sao với 6 căn đời này mà 6 căn đời sau sẽ như thế nào
- Tùy thuộc vào kiểu sống như thế nào ở hiện tại mà đời sau được sinh ra trong chủng loại nào, điều kiện, môi trường, ra sao
- Tùy thuộc vào trình độ cái nhìn (nhãn quan) về TG như thế nào thì TG này sẽ như vậy
“The world what you see”

Học đạo là để nâng tầm nhìn của mình, không nhìn TG này theo nhãn quan, theo cảm xúc thiên cận nông nổi 1 chiều, 1 lẽ của mình. 1 cái nhìn thông tuệ của người học đạo đúng là phải có các 4 tầm nhìn (4 tầm nhìn): trên nhìn xuống (để bao dung), dưới nhìn lên (để học hỏi), ngoài nhìn vào (nhìn để cảm thông), trong nhìn ra (để thấy tương quan)

Kết luận các điểm chính của bài học ngày 4/1/2024:

- Nhấn mạnh về Nhân quả. Duyên chính là tương quan của Nhân – Quả, Danh – Sắc, Thiện – Ác
- Nhấn mạnh tương quan giữa các căn, các trần, tương quan tâm sinh lý với 5 uẩn...
- 5 uẩn hiện tại sẽ tạo ra chất lượng 5 uẩn tương lai
- 6 căn hiện tại như thế nào sẽ quyết định cảnh giới tái sinh, nghiệp quả tương lai
- Thường xuyên sống với thiện pháp hay ác pháp.

Sống với ác pháp (tham, sân, si) thì khỏi nói rồi, nhưng sống phải thiện pháp thì quan trọng và lưu ý là **sống với các thiện pháp nào**. Phải học và hành trái đều, cân đối giữa pháp học, pháp hành, không thiên hẳn về 1 pháp, phải tu hành 1 cách thông minh: bổ sung cái mình thiếu, giảm bớt cái mình đang dư (VD: chuyên tâm phụng sự quên mất giáo lý). Tu kiểu nào chứng kiểu đó (đây chính là duyên)